

SIONULU ROMANESCU

fóia besericésca, literaria si scolastica.

Vien'a,
15. Februar.
1866.

Sionulu rom. ese de dóue ori pre luna, in l. si 15. a. lunei, cuprindendu o cóla si diumetate. Pretiulu pre unu anu e 4 fl. v. a., pre diumetate de anu 2 fl. v. a. Pentru tiere afara de Austri'a se mai adauge portulu postalu.

Nu
4

Prenumerarea se face la redactiune in seminarulu gr. c. centralu din Vien'a (Schönlaterngasse Nr. 10), si la p. t. domni corespundinti. Tóte epistolele sunt de a se tramite la redactiune francate. Corespundintiele nepublicate se voru arde. Scrisori anonime nu se primescu.

Anulu
II.

CUPRINSULU: I. Christosu a introdusu s. eucharistia cu pane dospita (capetulu). — Protopapadichi'a lui P. Maioru (urmare). — Isusu in Ierichonu (finea). — Protocolulu conferintiei invetiatoresci din tractulu protop. alu Sabiului. — Corespundintie: Baiutiu (donatiuni pie, si dóue documente.) Comitatu Dobocei (caletori'a noului episcopu de Ghier'a din Clusin càtra resiedintia). — Literatura. — Ochire prin lumea politica. — Varietati.

Isusu Christosu a introdusu s. eucharistia cu pane dospita.

(finea.)

II.

Am aretatu, cà Isusu a introdusu sant'a eucharistia cu pane dospita, nefiendu atunci asme. Am amintitu si aceea, cumca noi gr. catolicii cu latinii impreuna tienu cá dogma, precumca materia indestulitoria pentru s. eucharistia póte fi nu numai panaea cea dospita, ci si cea nedospita, dupa-ce beseric'a orientala si apuséna adunata in conciliulu florentinu a decisu, precumca ambele pani se potu intrebuintia la sacrificiulu eucharisticu, dicundu: „Definimus item, in azymo, sive fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici.“ — Acumu e intrebare, cà déca Isusu a introdusu sant'a eucharistia cu pane dospita, pentru-ce nu a decisu conciliulu din Florenti'a, cumca materia indestulitoria pentru s. jerfa eucharistica póte fi numai panaea cea dospita? Si óre n'a gresitu amintitulu conciliu, candu a decisu, se póta fi ambele pani materia suficiinte pentru s. eucharistia? — La aceste ne-e scopulu a mai respunde aici prescurtu.

Dicemu dara, cà conciliulu florentinu, candu a decisu asia, nicidecátu n'a gresitu, (desi se póte areta, cà Isusu a introdusu sant'a eucharistia cu pane dospita), si a decisu cumu a decisu din caus'a aceea, càci Isusu, — macarca a introdusu s. eucharistia cu pane dospita, nefiendu atunci Joi sér'a pane asima, — nicaiuri niciodata n'a disu, cumca numai cu pane dospita se póte face sacrificiulu eucharisticu; cà se fia fostu asima de indemana, introducea s. eucharistia si cu asma. Cu aceea, cà n'a eschisu panaea asma de a fi materia suficiinte pentru s. eucharistia, ne-a aretatu, cumca e destulu se fia numai pane de grâu curatu materi'a santei eucharistie.

Ba potemu cu totu dreptulu afirmá, cà si Isusu Christosu a intrebuintiatu asma cu alta ocaziune, candu a mai prefacutu panaea in trupulu seu. Asia dupa inviare totu in diu'a cea d' antaiu a inviarei, cetimu la s. Luc'a capu 24 de la viersu 13 incependu, cumu Isusu a intratu in Emausu cu doi invetiacei de ai sei, necunoscondulu ei; eara in v. 30 se dice, cà siedindu cu ei la mésa a luatu panaea (*λαβὼν τὸν ἄρτον*), si o-a binecuventatu, si frangundu o-a datu invetiaceiloru acelor'a, si atunci li-s'au deschisu loru ochii, si l'au cunoscutu pre elu. Aici dupa parerea parintiloru celoru vechi si a ce-

loru mai multi esegeti catolici Isusu le-a impartasitu invetiaceiloru aceloru doi trupulu seu. Acést'a se vede din v. 35 alu capulu acelu'a, unde acei doi invetiacei spunu in Ierusalimu apostoliloru, ce li-s'a intemplatu loru in cale càtra Emausu si cumu au cunoscutu ei pre Isusu la „frangerea panei;“ cà din faptele apost. capu 2 v. 42 se vede, cumca espresiunea ast'a insemnédia sant'a eucharistia, càci asia se dice acolo: „Si erau statornici (crestinii primi) in invetiatur'a apostoliloru, in impartasirea frangerei panei si in rogatiuni.“ — Acumu intrebú, cà déca in v. 30 din capu 24 la Luc'a se dice, cumca Isusu Christosu binecuventandu si frangundu panaea o-a datu celoru doi invetiacei, cari erau cu elu; mai departe déca acolo, precumu se vedesce din espresiunea „frangerea panei“ si din marturisirile esegetiloru, Isusu asisiderea a prefacutu panaea in s. trupulu seu; déca in urma atunci erá diu'a cea d' antaiu a inviarei lui Christosu si asia tempulu serbatórei pasciloru Evreiloru, tienendu acea serbatóre 7 díle, si déca prin urmare erá inca tempulu asimeloru, candu Evreii nu poteau amblá cu pane dospita: intrebú dicu, óre n'a aprobatu si santiunatu Isusu si prin pracs'a sa datin'a si a besericei latine, de a intrebuintia asime la facerea sacrificiulu eucharisticu? Cà desí intrebuintiedia cuventulu *ἄρτος* (de la *αἶρω*, redicu), totusi, fiendu atunci tempulu asmeloru, nicidecátu n'a potutu Isusu intrebuintia pane dospita. S. Luc'a iea cuventulu *ἄρτος* in intielesu generalu, si asia acolo insemnédia asima. Apoi cuventele, cari le intrebuintiamu desu in vietia, adeseori se ieau in altu intielesu, decátu cumu postesce etimologi'a. (Vedi: Perrone, ed. Guil. Migne din 1864 tom. 2.)

Deci dupa-ce Isusu n'a opritu nici intrebuintiarea panei asme la proaducerea sacrificiulu eucharisticu, ba chiaru si dinsulu o-a intrebuintiatu dupa inviare; dupa-ce conciliulu florentinu, amesuratu datinei observate de Isusu Christosu si de beseric'a vechia, a decisu, cà amendóue soiurile de pane potu fi materia indestulitoria pentru sacrificiulu eucharisticu: fiacare beserica se-si tiena datin'a sa, atátu cea gr. catolica câtu si cea lat. catolica, precumu e prescisu acést'a si decàtra conciliulu florentinu, unde, dupa-ce s'a definitu, cà materia indestulitoria pentru s. eucharistia póte fi atátu panaea asma câtu si cea dospita, se otari, precumca preotii trebue se prefaca trupulu lui Christosu in vreun'a din cele dóue soiuri de pane, fiacare dupa datin'a besericei sale ori orientali ori occidentali (Sacerdotesque in alterutro

ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suae ecclesiae sive orientalis sive occidentalis consuetudinem.)

Nu potu dara imputá latinii gr. catoliciloru, càci facu sacrificiulu legei nóue cu pane dospita; nici dincontra gr. catolicii latiniloru, pentru cà indeplinescu aceeași jerfa folosindu pane asima; cu multu mai puçinu potu reieptá panea asima, cásicumu acést'a n'ar fí materia indestulitória pentru s. eucharistiã, dupa-ce si I. Christosu o-a intrebuintiatu, si dupa-ce nici apostolii nici urmatorii loru n'au consacratu totdeun'a si la orice ocașiune cu pane dospita, ci dupa impregiurari au intrebuintiatu si ei acumu pane dospita acumu asima, din singura aceea preaintemeiata causa, cà Isusu nu le-a demandatu, cá numai cu pane dospita se consacre. Candu dara se iviá vreunu casu de lipsa, intrebuintiáu si pane asima, nefiendu acést'a oprita prin Isusu. De aici a urmatu aceea, de beseric'a gréca a pastratu datin'a de a consacrá cu pane dospita, precumu a facutu si Isusu mainainte de mórte; dara candu se templá vreunu casu de lipsa, se folosiãu si cu pane asima, precumu a facutu si Isusu dupa inviare si precumu au lucratu si apostolii in casu de lipsa. De aceea a tîenutu si sinodolu trulanu (a. 692) a fí lucru adiaforu intrebuintiarea panei asme, ce se vede de acolo, cà pre Armenii monofisiti, cari consacrau cu vinu fora de apa si cu asima, i-a mustratu, càci intrebuintiédia numai vinu, si nu si apa calda, forã inse de a-le imputá cà se folosescu la tain'a eucharistiiei cu pane asima. (vedi: Mabillon, dissertatio de pane azyimo et fermentato.) — Totu din datin'a eredita de la Isusu si apostoli a inceputu in respectulu acest'a a se observá diverse datine si in sinulu besericeii apusene: in unele se folosiãu adica cu pane asima, in altele cu pane dospita, pana-ce in urma au venitu la cugetulu de a unificá datin'a in privinti'a materiei eucharistiiei si a intrebuintiã numai pane asima, fora de a crede inse, cà panea dospita nu s'ar poté dóra intrebuintiã.

Fora de temeiu este dreptu aceea parerea a loru mai multi scolastici, cari tienu, cà baseric'a atãtu latina câtu si grecésca dintru nceputu a consacratu cu pane asima, dara cà dupa aceea pentru Ebioniti a lapedatu panea asima si a inceputu a se folosi cu pane dospita; inse, disparendu eresulu ebioniticu, cà beseric'a latina s'ar fí intorsu eara la datin'a cea vechea, remanendu beseric'a gréca prelanga panea dospita. — Unii s'au incercatu a aretá, cà si in beseric'a latina s'a consacratu numai cu pane dospita pana in seclulu X. (asia d. e. Sirmond in opulu: „Disquisitio de azymo“ a. 1651). Altii (precumu Ciampino in opulu: „De perpetuo usu azyimorum in ecclesia Latina vel saltem Romana,“ Roma 1688; si Mabillon in opulu: „Dissertatio de pane eucharistico azyimo et fermentato,“ Parisu 1674) dincontra s'au incercatu a aretá, cumca in beseric'a latina in cei d'antãi 9 seclii s'a intrebuintiatu numai pane asima. Cu tóte acestea mai adeverata este parerea cardinalului Bona, carea o sustienu cei mai multi eruditi, cumca adica s'a intrebuintiatu mestecatu, atãtu asima câtu si pane dospita. De esemplu despre ponteficele Melchiade, carele a traitu in seclulu IV., se díce, cà a ronduitu: „ut oblationes consecratae per ecclesias ex consecratu episcopi dirigerentur, quod declaratur fermentum.“ Adeveratu cà Baroniu intielege aici cuventulu „fermentum“ despre eulogia seu anafora; dara dupa-ce si latinii concedu, cà s'a intrebuintiatu si la ei pane dospita; dupa-ce in tempurile cele vechi erá datin'a, de beseric'a matre tramitea filielor din sant'a eucharistiã, cá se se simbolisedie prin

aceea, cumca sunt unu trupu*); dupa-ce in fine despre intielesulu cuventelor amintite ale lui Melchiade e dispuata între eruditi**); ce ne opresce se nu intielegemu in citatulu acel'a sub cuventulu „fermentum“ pane dospita, cu carea se facea sacrificiulu necruntu, din care se tramitea apoi si filielor in semnu, cà sunt unu trupu in I. Christosu? Earã cumca de alta parte si pane asima se usuá in beseric'a latina si in tempurile cele vechi, aréta o misa seu liturgia ambrosiãna din tempurile cele vechi, edata de cutare Pameliu, in carea se citește acestu titlu: „Oblatio panis azyimi cum patena facienda.“***) — Acestea incãtu e despre materi'a sacrificiului eucharisticu.

Gavr. Popu, prof. de s. scriptura.

Protopapadichi'a lui P. Maioru

(urmare.)

§. 12.

Se aréta chipulu politiei*) besericeii cei romanesci din Ardélu.

In tiér'a Ardélului la neamulu nostru porurea numai câte unu arhieru a fostu, carele mai demultu, precumu este a vedé la Codinu in catastichulu arhieriloru, se numiá arhieriscopulu Gotiei, de la neamulu Gotiloru, cari cuprinsese si càta-va vreme stapanise partile acestea, si siedea in metropolulu Sarmisegetus'a, a carei'a cetati remasitie si asta-di se privescu in Hatiegu langa Silvasiu; earã in véculu trecutulu asisiderea sub nume de arhieriscopu si metropolitu seu vladica locuiá in Belgradu, — precumu afara de alte multe dovede adeverescu cartile si antimisele depre aceea vreme tiparite, si sabórele depre aceea vreme, precumu celu desub metropolitu Sav'a din anulu 1685 si celu din anulu 1700, carele s'a facutu sub arhieriscopulu Atanasiu, — unde la sversitulu acelu'asi vécu metropolitu Teofilu a cugetatu se faca unire cu beseric'a Romei vechi, carea, fiendu elu cuprinsu de mórte, o-a ispravitu apoi arhieriscopulu Atanasiu, urmatoriulu lui, impreuna cu totu neamulu romanescu cestu din Ardélu unindu-se cu beseric'a Romei vechi, primindu celea cunoscute patru capete ale unirei. — Si precumu cu nepotintia este, cá unu arhieru se povatiúesca atãt'a poporu, câtu este neamulu nostru celu romanescu aici in marele principatu alu Ardélului: asia mai in multe eparchie seu protopopiatuiri s'a impartitu tiér'a acést'a; si precumu odinória chorepiscopii, asia besericele acestei tieri protopopii, cari erau de la episcopulu seu cu aternare, le-ocar-muiá. — Acést'a erá faci'a besericeii Romaniloru din Ardélu in véculu trecutulu.

Earã, candu a inceputu anume a se impartí tiér'a acést'a in eparchie seu protopopiatuiri? indesiertu vei cercá. Inse de vei díce, cà togm'a de candu a primitu poporulu acest'a credinti'a lui Christosu, de atunci tiér'a acést'a s'a impartitu mai in multe eparchie seu tîenuturi besericesci, nimene nu te va vedí de gresiéla. Si de vei socoti, cumu porurea numai unu arhieru a fostu in tiér'a acést'a, si cumca togm'a cu nepotintia este atãt'a tiéra unu arhieru singuru se ocarmuésca, vei aflá preasemenia a fí adeverului, cumca dintru inceputulu primirei crestinatatei s'a facutu acést'a impartíre de eparchie si tîenuturi, si in fiasoccare tîenutu dupa obiceiulu celu de obsce alu besericeii erá asediatu chorepiscopu, cu acele drepturi si privilegióne, cari au datu ss. sabóre chorepiscopiloru si cari starile impregiuru a acestei mari tieri poftiãu, cá adica cá nisce viceepiscopi tîenuturile sale se le povatiúesca si se faca indreptare.

*) Vedi: Kirchenlexicon, de Wetzer si Welte t. 3. art. culogi'a.

**) L. c. t. 7. art. Melchiades.

***) Perrohe, Prael. theol. t. 2. ed. Migne, 1864 pag. 280.

†) Adica: constitutiunei, administratiunei; de la πολιτεία.

Pierindu si in beseric'a resaritului si in beseric'a apusului numele celu de chorepiscopu si aflandu-se numele celu de *πρωτοπάπας*, cumu dîcu Grecii, si noi dîcemu protopopu, decâtu carele mai de onóre nume dupa episcopu nu erá: nici in tíer'a nóstra numele celu de chorepiscopu nu potea remané, ci in loculu aceluí'a se dá numele celu de protopopu, si cei ce mainainte se numiá chorepiscopi dupa aceea s'au chiamatu protopopi; inse nemica smintéla in drepturile, cadintiele si privilegiónele loru cu schimbarea numelui facundu-se, câtu, ori vei dîce chorepiscopu ori protopopu, totu atát'a face. Deunde si pravil'a nóstra cea romanésca glav. 83. intre canónele marelui Vasiliu, carea este din epistol'a aceluí'asi parinte cea càtra chorepiscopi scósa, acést'a scrisóre i-pune deasupr'a: „*De epistol'i a santului càtra protopopi.*“

§. 13.

Se respunde la indoél'a antáia, carea se aduce asupr'a.

Vei dîce, cà in neamulu nostru aici in Ardélu mai demultu au fostu mai multi episcopi, nu numai unulu, devremece in Testamentulu nou, ce s'a tiparitu in véculu XVII., la inchinarea cartei acestei'a intru iscalitura se dîce: „Simeonu Stefanu arhiepiscopu si metropolitu Belgradului, Vadului si a Maramuresiului;“ si eara-si in Ciaslovulu, ce s'a tiparitu intru aceluí'asi vécu la Sabiiu, la inchinarea lui acestea se cetescu: „Càtra preacinstitului si de Domnedieu iubitului domnulu Teofilu, metropolitulu Belgradului, Vadului, Maramuresiului, si a Silvasiului;“ eara urmatoriulu acestu'a, Atanasie, carele mai antáiu a facutu unirea, earasi in cartile cele depre vremea lui tiparite s'a dîsu arhiepiscopu si a Fagarasiului. Asiadara mai multe scaune episcopesci erau odinóra in Ardélu, cari Atanasie tóte singuru le tienea. Mai multi dara órecandu archierei au fostu de neamulu nostru in Ardélu, nu numai unulu singuru.

Respundemu: déca nu sunt alte semne si dovedi, fora numai cà vladicii nostri s'au numitu si a locuriloru acelor'a, nu urmédia cà locurile acele au fostu scaune episcopesci osebite de scaunulu, unde erá asediata vladicia, devremece si alte multe priciní cuvíóse potu fi, pentru cari vladicii nostri si a locuriloru acelor'a s'au numitu. Póte cà dóra locurile si tienuturile acelea odinóra nu de vladic'a nostru, ci de alti episcopi s'au tienutu; si venindu apoi cu schimbarea vremiloru si a lucruriloru sub stapani'a vladicului nostru, cu cuvenintia erá, cá se se dica vladica anume si a locuriloru acelor'a, precumu anume se scie despre Maramuresiu, cumu odinóra erá supusu episcopului de la Muncaciu, despre care mai diosu vomu cuventá, precumu si acumu depre vremea vladicului Inocentie baronu Clainu cu prelegiulu schimbarei politíei cei dinafara, adica impreunandu-se Maramuresiulu cu Tíer'a-ungurésca, sub a aceluí'asi episcopu stapanire este.

Este si alta pricina; cà fiendu in locurile acele monastiri mari, a caror'a archimandriti cu potere episcopésca erá intrarmati, si pentru aceea aveau stapanire preste preotii besericeloru celoru din tienuturile monastiriloru acelor'a si judecau pricinile dupa privilegiónele cele de patriarchulu Tiarigradului loru date, si nici unu'a episcopu, ci fora midilociro erau supuse patriarchului Tiarigradului: dupa-ce cu vreme se tragea monastirile acelea desub stapanirea cea nemedilocita a patriarchului si se supunea vladicului nostru, au nu se potea numí elu arhiepiscopu si tienuturiloru acelor'a? precumu eara-si aievea este despre Maramuresiu din chrisovulu celu de la anulu 1494 a lui Vladislau craiului Tíerei-unguresci, carele a supusu pre archimandritulu monastirei s. Michailu archangelulu din Maramuresiu muncacianului cá episcopului, si ardelénului cá arhiepiscopului seu. Mai diosu vomu cití cuventele chrisovului; aici scriemu dintru aceluí'asi chrisovu privilegiunulu celu de patriarchulu Tiarigradului dísei monastiri daruitu, carele intru acest'a chipu este: — „Antonie, din mil'a lui Domnedieu a cetatei Tiarigradului, Romei nóue, si a tóta lumea patriarchu. Bine si cu fericire nascutii si bunii crestini, smereniei nóstre dupa intarirea santului Duchu iubitií fi si vitesii Baliti'a

voda si Dragu mesteru, cei ce au beserica seau monastire vecníca in Maramuresiu in numele santului Michailu archangelulu facuta, cari venira la noi, si smereniei nóstre intru nefericitulu si amenintiatoriulu imperatíei Tiarigradului statu se rogara, si intru fericire si ascultarea, carea s'a cadiutu dupa obiceiulu cucernicieí crestinesci, au facutu, si smereniei nóstre si besericeí moste din averile sale si din cele bine agonisite, besericeí adica cei in numele s. Michailu archangelulu facute, au daruitu si au inchinatu, asia câtu se aiba privire càtra beseric'a smereniei nóstre si de aceea se asculte. Eará noi, vedíendu drépta poff'a loru si socotíndu intrég'a credintia, cinstirea acést'a cu bunavoire o-amu primitu si dupa vointi'a loru ne-amu slobodítu si pre Dragu mesteru cá pre unu fiu a smereniei nóstre cu poterea nóstra cea patriarchésca, carea avemu, l'amu blagoslovitu. Deci pre carele va alege Domnedieu in dísa monastire maimare, cumca aceluí'asi inca are blagosloveni'a nóstra, cu carea se póta tóte besericele, cari sunt in cele ce se tienu de mainainte dísa monastire, santí. Langa acestea, déca órecarele dintre supusii nostri arhiepiscopu seau episcopu in dísa monastire seau in cele ce se tienu de aceea s'ar aflá, cumca acest'a are a fí díslului maimare intru ajutoriu, precumu acestea scrisórea smereniei nóstre le-aréta cea cu pecetea besericeí nóstre intarita. Pentru cà noi beseric'a acést'a din anima drépta si mare cinste sub scutirea nóstra o-amu luat, si pentru spaseni'a crestinatatei si dâmu acestu maimare si daruimu potere preste tóte veniturile dísei monastiri si a celoru ce se tienu de díns'a, cari aici mai diosu se scriu, precumu: Silagísiagulu, Megesiali'a, Ugoci'a, Bersav'a, Ciceulu, Bolvanusiulu, Almazigulu, si in tóte acestea Pachomie maimarele si archimandritulu potere deplinu se aiba, si privire la toti preotii si toti alti ómeni, cari sunt in dísa monastire si intru celea ce se tienu de aceea si, asia cá pre acei'a se-i povetiuésca spre fapte bune si se-i invetie sufletesce si trupesce, si se aiba a judecá tóte pricinele, cari se tienu de scaunulu besericescu, in dísa monastire si in cele ce se tienu de aceea si. Si cumca tóte besericele intru cele ce se tienu de dísa monastire si tóte ale aceluí'asi si a dísei monastiri venituri si pre preoti sub potere se-i aiba si sub mana; si cumca in tóte slugíbele domnediesci va face pomenire pentru patriarchulu seu. Pentru aceea vóue cartea acést'a a nóstra amu datu. Si cumca de se va intemplá maimarelu (precumu toti suntemu moritori) se móra, toti fratii cei duchovnicesci atunci, si Baliti'a si Dragu mesteru cu toti ómenii cei mici si cei mari, cari in dísele cele ce se tienu de acea monastire locuescu, adunati fiendu chiaru, cá asia adunati se aléga maimare cu poterea nóstra si blagosloveni'a. Carele intru acestu chipu alesu tóta poterea preste tóte veniturile mainainte dísei archimandrie intru aceluí'asi chipu, precumu si celu mainainte de elu, de la noi intru cinstea santului Michailu archangelulu se aiba amu ingaduitu. Si pentru mai mare credintia si adevéritiune si intarire a locului santu, acést'a carte a nóstra amu datu. Si acestea s'au scrisu in 14 díle a lunei lui Augustu si in anulu, candu se scriea 6899.“ — Intru acest'a chipu vestita monastire erá si la Silvasiu in Hatiegu, si la Sambat'a in tienutulu Fagarasiului.

Este si a trei'a pricina; cà episcopulu celu romanescu in Ardélu pentru cele multe a varvariloru nevaliri, si straine, si tirane si selbatice intemplari, acumu siedea intr' unu locu acumu intr' altu locu. Póte dara, cà mutandu-se dintr' unu locu intr' altulu, tienea numele locului celu d'antáiu despre o parte pentru nadesídea, cà dóra eara se va intórce la aceluí'asi locu, despre alt'a apoi pentru pomenirea; precumu si acumu vedemu, cà vladic'a siede la Blasiu, si se numesce a Fagarasiului, care nume mai antáiu Ioanu Pataki, urmatoriulu lui Atanasie, lapedandu celealalte nume l'a primitu; si de aru fí acelea vremi, cari erá odinóra, adevératu s'ar numí si alu Blasiului, cumulu si numescu cei mai multi.

A patr'a pricina este acést'a: in vécurile ceste depre urma asiediandu-se legile mirenesci celea ungueresci ale tíerei acestei'a,

numai trei neamuri, adica: Ungurii Secuiei si Sasii, si patru legi, adica: cea papistasiésca, cea calvinésca, cea luterana si cea arianésca s'a astediatu se fia in tiér'a acést'a primite; eara legea nóstra cea grecésca, precumu si neamulu nostru celu romanescu l'au socotitu nemernicu si numai suferitu intru acést'a tiéra a Ardélului. Deci fiendca multi nemesi seau boieri erá si dintre Romanii nostri in tiér'a acést'a, si macarca erau adevirati nemesi, totusi pentrucà nu tieneau nici un'a din cele patru legi primite, ci tieneau legea cea grecésca: se impiedecá a se folosi de drepturile si privilegiónele celea ce se cuvinu nemesiloru in tiér'a acést'a. Pentru aceea cari nu se lapedau cu totulu de legea cea grecésca si nu treceau la vreo lege de aceea, incaí le-cautá a se uní cu vreun'a din ele. Si fiendca craiulu si stapanirea in tiér'a acést'a erá calvinésca, sila erá a se uní cu Ungurii cei de legea calvinésca. Si cari intru acestu chipu erau uniti, macarca de legea sa cea grecésca nu se lapedá, totusi erau supusi stapanirei superintendentului, adica episcopulu celu calvinescu; nici episcopulu nostru celu pravoslavnicu nu putea acelor'a mai multu a porunci, fora precátu i-dá potere episcopulu Unguriloru celu calvinescu, câtu intru adeveru calvinulu erá acelor'a episcopu, eara nu episcopulu nostru. Adevériá-se acést'a si din chrisovulu craiului tierei acesteia a Ardélului Georgiu Rákoczy celui I. cu numele acest'a, din a. 1643 10 dñle Octomvrie, intru carele intaresce alegerea episcopulu Stefanu Simonu, carele fusese alesu de clerulu romanescu in loculu episcopulu Elia Forestu seau Iorestu, unde anume disulu craiu iea afara desub stapanirea episcopulu nostru unele locuri. „Vladié'a, díce, a tóte besericele, cari sunt in varmegiele adica a Belgradulu Ardélului, a Crasnei, a Solnoculu de midilocu, a Dobocei, a Clusiulu, a Turdei si a Cetatei-de-balta, si in vidicurile Chiorulu, a Bersei si a Bistritiei, precumu si in tóte scaunele secuiesci si sasesci (luandu afara besericele Alamorulu, a Orasciei, a Hatiegulu, a Hunedórei a Iiei, a Carasiulu si trei protopopiatu in pamentulu Fagarsiulu, intru cari nemicu mai multa potere, decátu i-se va ingaduí de la domnulu ortodocsulu episcopu celu ungurescu, nu se ingadue se-si iee) ale acelor'a adica, cari tienu legea cea grecésca, amu socotitu se-i dàm, si intru aceeasi vladicia pre dinsulu milostivesce-lu intarimu.“ Deci intemplantu-se a se desuní unele tienturi, cari fusese uníte cu calvinii si supuse episcopulu celui calvinescu, cu dreptulu episcopulu nostru incepea a se numí episcopu si locuriloru acelor'a, devremece cu mil'a lui Domnedieu acele tienturi eara-si s'au intorsu deseversitu sub stapanirea episcopulu celui pravoslavnicu. Si acést'a este pricin'a, càci episcopulu Atanasie s'a dísu archiepiscopu si Fagarsiulu, care numire nu aflàm la episcopii cei mainainte de Atanasie. Cà venindu tiér'a ast'a sub stapanirea lui Leopoldu imperatulu celui nemtiescu, cu ajutoriulu aceluia si imperatu cele trei protopopiatu a pamentulu Fagarsiulu s'au trasu desub stapanirea episcopulu celui calvinescu pre vremea disulu Atanasie si s'au supusu vladicululu nostru, precumu anume nici unii din cei ce tienu legea grecésca, nu sunt supusi vreunui episcopu de alta lege in tiér'a acést'a. — Vomu insemná aici si gelea aceea, cà nevalindu eresulu calvinescu, carele tóte obiceiurile cele sante ale besericei cei pravoslavnice le-lápeda si hulesce, calvinii, cari fórte multu s'au nevoitu, cá totu neamulu nostru celu romanescu, carele este in Ardélu, se-lu traga de la credinti'a cea pravoslavnică càtra eresulu loru, si nepotendu viclénulu seu cugetu seversí, au inceputu, seau pentru cá se batjocuréscă legea cea pravoslavnică, carea negraitu o urgisiá, seau pentru cá se faca pre crestini nostri a se ingretiosiá de dins'a, a sudu crucea, lumin'a ipr., cari sudalmi, prin petrecerea cu calvinii, si crestini nostri cei rei le-au primitu si pana asta-di remanu in neamulu nostru, intr'atát'a, câtu nu-i nici unu lucru santu, nici unu obicei a besericei cei pravoslavnice, carele crestini nostri cei rei se nu-lu pangaréscă cu sudalm'a. De la calvini este acést'a in neamulu nostru in Ardélu; precumu eara-si in Moldov'a, in Tiér'a-romanésca dintru

petrecerea cu Turcii sunt in neamulu nostru sudalmile cele sodomlenesci.

§. 14.

Se limpediesce a dóu'a indoéla.

Vei intrebá: cumu dara archiereulu celu din tiér'a acést'a a Ardélului s'a dísu vladica seau archiepiscopu si metropolitu, déca nu au fostu niciodinióra alte scaune episcopesci intru acést'a tiéra, si alti episcopi, cari se fia supusi aceluia? cà din firea metropoliei si a archiepiscopiei este, cá se aiba alti episcopi sie supusi.

Respundemu: macarca archiereulu celu din tiér'a acést'a na'r ff avutu alti episcopi sie supusi, totusi n'ar ff lucru strainu nici protivnicu obiceiuriloru besericesci celoru vechi, cá se se chiamo si se aiba cinste de archiepiscopu si de metropolitu. Scimu, cà archiereulu Calcedonulu a avutu nume si cinste de metropolitu, macarca nici unu episcopu nu avea sie supusu, ba inca si elu cu ceialalti episcopi ai eparchiei erá supusu metropolitulu Nicomediei. „Preaindomnedieitulu si preacucerniculu stapanulu nostru, díce lucrarea a 6. a saborulu de la Calcedonu, a dísu càtra saboru: Intru cinstea mucenicei Eufemi'a si asisiderea a santieniei vóstre, cetatea Calcedonulu, intru carea s'a facutu saborulu santei oredintie, otarimu, cá se aiba privilegióne de metropolu, numai cu numele cinstindu-o, remanendu adica nevatemata vrednici'a sa cetatei Nicomedianiloru; toti strigara: Drépta este judecat'a imperatulu.“ Si dintru aceea a inceputu archiereulu Calcedonulu a se numí pre sine metropolitu eparchiei Bitiniei, precumu este a vedé la faptele saborulu a VI. a tóta lumea, unde intru acest'a chipu se iscalesce: „Ioanu, din mil'a lui Domnedieu episcopu Calcedonulu, metropolulu eparchiei Bitiniei, otarindu am iscalitu.“ — Aceeasi cinste in saborulu de la Calcedonu la lucrarea 13. s'a datu archiereulu dela Nice'a. „Domnedieésca scrisóre, díce, a celoru de domnedieésca pomenire Valentinianu si Valente, cari atunci au datu cetatei Niceei dreptu metropolicescu, osebitu poruncindu, cá de la alte cetati nemic'a se nu se iee.“ Si eara-si acolo díce: „Legile numai cu nume de metropolu au cinstitu cetatea Niceei, si se mai cinstescă decátu ceialalti episcopi numai cu cinstea.“ Si asia trei archiereu intr'o eparchia, adica a Bitiniei, erau cinstiti cu nume de metropolitu, numai unulu avendu poterea. — Si alti multi archiereu s'au numitu archiepiscopi, neavendu nici unu episcopu sub sine, nici ei vreunui metropolitu fora numai singuru patriarchulu fora midilocire supunendu-se, despre cari imperatulu Leonu, ce s'a disu intieptu, aflamu cà antáiu a pomenitu in sut'a IX. de la Christosu. Nilu Docsopatru, carele a scrisu in sut'a XI., díce, cà de acestu felu de archiepiscopi 25 sunt in patriarhi'a Ierusalimulu. „Are afara de aceea, díce, si archiepiscopie nimenui supuse 25, neavendu sub sine nici unu episcopu, si sunt supuse seau unulu Ierusalimulu.“ Cu câtu mai vertosu archiereulu nostru in Ardélu putea si se cadea se se cinstésca cu nume de archiepiscopu seau metropolitu! Cà scimu, cà porurea pana din vécurile cele dintru inceputu a fostu obicei de obsce in beserica, cá in fiascecare eparchia seau tiéra se fia unu metropolu. Deci macarca archiereulu notru n'ar ff avutu alti episcopi sie supusi: totusi, devremece singuru a fostu archiereu in tóta tiér'a, cu adevratu metropolitu si archiepiscopu a fostu si din vechile tempuri asia s'a numitu, precumu mai susu §. 12. din Codinu Curopolat'a am insemnatu.

§. 15.

Urmédia a se resfirá aceeasi indoéla, si se aréta, cumca vladie'a Ardélului a avutu stesi supusi pre episcopii cei din Tiér'a-unguresca.

Dara cà intru adeveru vladie'a Ardélului a avutu sie supusi episcopi, dreptu nu din Ardélu, fora din cei din Tiér'a-unguresca, anume pre episcopulu celu de la Muncaciu, luminatu se aréta si dintrunu chrisovu a lui Vladislavu craiulu Tierei-unguresci din a. 1494, 14 díle a lunei lui Maiu, intru carele se povestescă, cumu órecarele Ilarie, archimandritu din monastirea Mara-

muresiului a ehamului santului Michailu archang., a cerutu de la acel' asi erau, cá se intarésca drepturile si privilegiónele aceia-
 asi monastiri a s. Michailu archang., cele dupa rogarea lui Bali-
 ti'a Voda si a lui Dragu mesteru date de Antonie patriarchulu
 Tiarigradului la anulu de la zidirea lunei 6899, de la Chr. 1351,
 14 dñle Augustu; si numitulu erau le intaresce, cu aceea togmé-
 la, cá dñsulu archimandritu Ilarie si urmatorii lui se nu se tiena
 a fi supusi fora midilocire patriarchului, ci se cunósca maimari
 pre episcopulu de la Muncaciú si pre arhiepiscopulu celu din
 Ardélu. „Le intarimu, díce; inse asia, cá dinsulu Ilarie archi-
 mandritulu si urmatorii sei cátra episcopulu de la Muncaciú cu
 einstea cinului seu, eara cátra arhiepiscopulu celu din Ardélu,
 cátra celu de acumu si cátra cei viitori, cá catra maimarii sei cu
 detornica supunere si ascultare se fia detoriu a fi.“ Deci déca
 archimandritulu din Maramuresiu este supusu muncacianului cá
 episcopului seu, si ardelénului cá arhiepiscopului seu: asiadara si
 episcopulu de la Muncaciú erá supusu ardelénului cá arhiepisco-
 pului seu, cá unu arhiepiscopu este a archimandritului si a epi-
 scopului acelui'a, carui'a este supusu acelu archimandritu. Pentru
 aceea si aflámu in cartile cele in véculu trecutu pre limb'a roma-
 néscá tiparite pre vladic'a Ardélului dñsu „archiepiscopu episco-
 piloru celoru din Tiér'a-ungurésca.“ Cáci cá afara de muncacianu-
 lu aórea se templá a fi si la monastirea s. Michailu archang. in
 Maramuresiu cea arhiepiscopului Ardélului, cumu s'a aretatu,
 supusa episcopu, carea volnicia o dá si privilegionulu lui Antonie
 patriarchului Tiarigradului spre ajutoriulu numai a archimandri-
 tului, eara nu cá se fia monastirea scaunu episcopescu, cumu mai
 susu §. 13 s'a cititu, si precumu din chrisovulu craiului Vladislavu
 din anulu 1491 se vedesce, unde se aréta, cumu Ioanu celu din
 monastirea fericitului Michailu archang. in Maramuresiu a datu
 plansóre, cá veniturile, cari i-se cuvínu, nu i-se dau. „A aretatu,
 díce, nóue credintiosulu nostru einstitutulu Ioanu episcopulu Rusi-
 loru, celu ce in monastirea fericitului Michailu archang. cea in
 Maramuresiu dupa legea grecésca facuta sieđe, cu mare plansóre,
 cumu in bunurile si in mostele vóstre si in midiloculu vostru fórte
 multi preoti rusi si eara-si multi locuitori, cari tienu legea grecé-
 sca si sub poterea lui fiendu sieđu, cari veniturile, ce ste si dísei
 besericeí sale din vechiu obiceiú se cuvínu, nu voru se le dee si
 se le intórca, spre mare pagubire a drepturilor.“ — Ba si epi-
 scopi'a Oradei inca erá supusa vladicului din Ardélu, precumu se
 vedesce din predoslovi'a Cazaniei cei in anulu 1580 la Brasiovu
 sub Christoforu prin Sasi tiparita, unde Genadie vladic'a din
 Ardélu se numesce „metropolitu a tóta tiér'a Ardélului si a tienu-
 tului Oradei.“

Insemnámú aci, cumca mainainte numai vladic'a, adica cestu
 din Ardélu, se afla portandu in beserica vestmente arhiepisco-
 pesci; acumu de vreo cáti-va ani si episcopulu celu de la Munca-
 ciú si celu de la Oradea in Tiér'a-ungurésca au inceputu a se
 imbracá in beserica aseminea vladicului din Ardélu. Ba si aceea
 insemnámú, cá tramitiendu preasantítulu episcopu Ignatie Doro-
 bantú alu Oradei la tipografi'a cea din Blasiu, cá se se tiparésca
 vreo câte-va antemise pre sém'a besericeloru eparchieí sale la a.
 1793, prin gresiél'a tipografului s'a intemplatú, de intru acele
 antimise mai susu laudatulu Ignatie in locu de episcopu s'a
 numitu vladic'a Oradei, macarea acelu scaunu este episcopescu,
 eara nicicumú vladicescu*), ci cumu amu aretatu, tienu-tulu Oradei a
 fostu supusu vladicului din Ardélu; remanendu adevéritu, cumca
 in tóta tiér'a acést'a a Ardélului numai singuru unu archiereu a
 fostu porurea, si acél'a adevératu vladica, arhiepiscopu si metro-
 politu, carele intru ocarmuirea acestoru preamulte besericeí, ce
 sunt in Ardélu, cu ajutoriulu si harnic'i'a protopopiloru cá a unoru
 viceepiscopi se folosíá, care chipu de politia pana asta-di se tiene.

Urmédia cá se aretámú poterea seau privilegiónele protopo-
 piloru acestor'a.

(va urmá.)

*) Despre diferinti'a între vladica si episcopu vedi „Istor. beser.“ de Vas. Ratiu.
 Blasiu 1854 pag. penult. Red.

Isusu in Ierichonu.

(capetulu.)

IV.

Zacheu in smochinu.

„Vede orbulu, ah minune! si pe cáti mai vindecara
 Prin dieésc'a sa potere num'a 'n daru, — díce Zacheu; —
 Póte fi cá mantuinti'a, de care 'nsetediú atát'a,
 Si eu patimasiulu inca voiu s'o afiu 'n giurulu seu;
 Deci me ducu...“ Si pléca 'ndata; — si cá cum'va se nu-lu prinda,
 Cá nu cum'va se-lu palésca si se-lu arda-a sórelui
 Radie: -si trage glug'a lata a manteiei pretióse
 Cu cretiele fora numeru peste virvulu capului.

Eso 'n strat'a principala, unde cérea, ispitesece,
 Cauta 'n drépt'a; cauta 'n stang'a, candu in susu si candu in josu;...
 Dar liniscea n'o conturba nici unu strepitu pe sub sóre,
 Tóte-su conjurate 'ncontr'a lui Zacheu celu curiosu.
 Elu erá acum'a gat'a cá de totu se desperedie; —
 Intr' aceea sue multi pe coperisiulu caseloru, —
 Inca câte-va minute, — se aude, — ba se vede
 Limpede apropiarea multímei popóreloru.

Ochii toturoru acum'a plini de curiositate
 Intr' acolo se intoreu, si mierge insu-si si Zacheu.
 Candu convine inse elu cu cetele, ce sunt aprópe,
 Dintrodada-si pierde voi'a, se sentiesce fórte reu;
 Cáci pe cátu erá de mare dorulu lui nestemperatu, se
 Véda stralucit'a fačia a profetului faimosu:
 Togm'a-asia-i de nensemata mitutic'a lui statura,
 Care-i face rezultatulu asceptatu suspiciosu!

Cátra ceriu se uita, cási candu ar cere de acolo
 Ce-va svatu mantuitoriu in angustiele ce-lu tienu;
 Cá unu prisnelu se intóree inderetu cautandu in laturi,
 Si cá fulgerulu de iute se apuca 'ntr unu smochinu.
 De aice orizonulu celu angustu i-se latiesce,
 Cauta cu agerime cási vulturulu din sboru,
 Si curendu i-se oprira ochii pe Isusu profetulu,
 Care-acumu erá aprópe c'o multíme de poporu.

Se apropiá Isusu cu fačia blanda si serina, . . .
 Ear Zacheu cu incordare nencetatu la Elu cautá;
 Anim'a lui cea doiósa, cea cuprinsa de mirare
 Pe minutu pe fiacare totu mai tare palpitá:
 „Elu este fora 'ndoéla — díce, — care astanópte
 Nechiamatu veni la mine, conversá cu mine 'n visu;
 Cá acél'a-i si acést'a gratiosu, serinu la fačia,
 Ca acelu de astanópte la sufletu-lu vedu desehisu.

Eata-lu stá, . . . precumu se vede, a lui buze preamodeste
 La 'ntrebari, ce-i punu consoéii, spre respunsu i s'au gatitu.
 De-ar suná ah! cátra mine din a lui sonóra gura
 Unu cuventu, numai o vorba, m' asi tiené multu fericitu;
 Pentr'o gratia cá ast'a avut'i'a-mi diumatate
 Fora picu de titubare resolvá-o-asi bucurosu!
 Ce se facu, cá se fiu demnu si eu de consideratiune,
 Cá se meritu de la dinsulu unu cuventu preagratiosu?“

Vede Isusu ce doresce vamesiulu cu-atát'a sete,
 Cugetele lui Zacheu le vede chiaru pe unde batu;
 Ajungundu deci cu multímea, ce-i urmase pe totu loculu,
 Domnulu su smochinu, pe care vamesiulu erá urcatu,
 Díce lui Zacheu: „Indata si cu graba te cobóra;
 Asta-di, intielegi? se cade cá in cas'a ta se fiu.“
 Pén'a-aici mi se tempesce, . . . bucuri'a, ce-o sentíra
 In minutulu estu ferice vamesiulu, nu potu s'o scriu.

Sare josu cu repodiuu, că o pășere usoră;
 Si s' aterne dinaintea marelui profetu Isusu;
 Si cu tôte, că mai multi se turburara din multime
 La vedeni'a acést'a, se radica cara 'n susu
 Si graesce: „Domne! vino, Tie-ti dau a mea casutia,
 Pana candu-Ti place, liberu, nerestrinsu s'o folosesci;
 Numele Teu in eternu se fia binecumentatu, că
 Preafierbintea mea dorire Te induri si o 'nplinesci.“

La cuventele aceste se esca indata toietu,
 Murmurare generala in poporulu numerosu:
 „Nu e cu potintia — dicu ei, — că se cerce, visitiedia
 Marele profetu Isusu p' unu omu afatu de peccatoru!
 Scau prin ast'a fapta d'ora Elu, pe care-lu onoredia,
 Elu, pe care-lu adorodie numerosulu estu poporu,
 Vre se ne convinga: cumca sunt peccatele virtute;
 Si că-i fapta de 'ndurare crim'a rapitoriloru?! . . .“

Vedi asia-i poporulu simplu! Câte o idea ficsa
 Sierbu plecatu, captivu-lu face (ah ce lucru nofioscu!)
 Ale lui doriri, sperantie, tôte-aterna de la-aceea;
 Tôte numai in aceea se cuprindu, victiuescu! . . .
 Unu Mesia că acel'a acceptau Israelitii,
 Care 'ndata se conturbe pe poporulu celu român,u,
 Se-lu invinga, fugarésca din pamentulu Palostinei.
 Cu unu braçiu eroicescu si cu puternicu busduganu.

Candu a lui Isusu statura maiestatica-o privira,
 Si cari dinsulu le facuse copiésele minuni,
 Si virtutea ce resuna din a lui santite buze;
 Stralucirea-i ce imparte 'n abundancia promisiunii,
 Toti c'o gura eschiamara: „Elu va fi alu nostru rege,
 Cine-ar si poté fi altulu? Elu ne fia imperatu;
 Num'a 'n Elu aflamu eroulu, care se ne isbendésca
 Mii de 'njurii, ce patiram, cu mani tari cu braçiu maftu.“

Si acumu candu Elu, pe care-lu onoredia că pe rege,
 Că pe Diu lu-adorodia, vre se intro la Zacheu,
 La parutulu, presuntivulu inimicu alu jidovimeii,
 Pan' la unulu toti rapscescu si uita de 'imperatu, de Diu! . . .
 Dar Isusu nu baga 'n séma, nu ica 'n consideratiune
 Murmurarea, ce resuna din acestu necultu poporu,
 Ci se duce la Zacheu, cumu mainainte-lu afidase,
 Care-lu asceptá cu sete, cu iubire 'n foisioru.

V.

Isusu la Zacheu.

La Zacheu se afla 'nlontru petrecundu Invetiatoriulu.
 Inpregiurulu lui s' aréta multi si desteri sierbitori;
 Toti dupa-a loru detorintia se 'nvertescu incóce 'ncolo
 Cu nespusa istetíme, cást fluturii usiori:
 Est'a 'n vasu alesu aduce apa próspea, curata,
 Tiene cel'alaltu lavorulu din argintu masivu lucratu;
 Altii cu desteritate spala-a lui Isusu petióre,
 Si cu sterguri albe, fine, ei le stergu p'cadelicatu.

Inca fiendu ei de façia ceta nóua de sierbi vine,
 Aromate scumpe 'n vase aurite aducundu;
 Preste câte-va minute 'n foisioru se respandesce
 Profumulu de aromate bunu mirosu inprasciandu.
 Ospetii si totu poporulu de primirea stralucita,
 Ce avu Invatiatoriulu, fórte se mirá dicundu:
 „Ast'a scumpulu si sgarcitulu decandu este elu pe lume
 Nu-o facura pentru altulu, nu o mai facu nicicandu.“

Pana ei sioptoscu aceste, se desface 'n dóue laturi:
 Us'a salet destinate pentru mari festivitati,
 Unde desfátare nóua cu inbelsiugare ascépta:
 Pe multimea numerosa, intre pompe, raritati:
 Dóue sire de colonne artificiosu cioplite
 Tieniu maréti'a boltitura a localului pomposu,
 Ear parietii i se scalda 'n elegant'a de pictura,
 Si covoru seumpu de matasa chindisitu e 'ntinsa pe josu.

Arcuatele-i ferestre se deschidu spre gradinutia,
 De acolo 'n abundancia intra aerulu curatu;
 Pintre ramuri inflorite radielo strabatu de sóra
 Candu se pléca cãtra sóra, candu grabesce spre cultatu,
 Si diversele obiepte, preste cari-atunci s'asiédia
 Maiestatic'a purpura lucitória-a radielor, u,
 Sufletele sentitorie le surprindu cu 'ndestulire,
 Dau maretii, placutu spectaculu de minune ochiloru.

Sal'a larga 'n scurtu se imple de multimea, ce s'aduna,
 Toti padiescu tacere-adunca, cásicandu i-ar fi cuprinsu
 Amutire generala; da 'n tacerea ast'a este
 Co-va estraordinariu, si ce-va mare si distinsu:
 Cu Isusu nu cutediara nici Zacheu a prinde vorba,
 Nu, dest doriá din sufletu multe cu Elu a vorbi; . . .
 Deci tacerea o 'nterumpe Domnulu si Invetiatoriulu,
 Si clatindu din capu incepe cãtra dinsi a grai:

„Ce mai pompa admiranda, ce frumsetia escvisital
 — Dice cautandu in laturi si cu gelo suspinandu, —
 Ce dori Zacheu in tôte dílele victiei sale,
 Dupa ce cu doru se stinse diu'a nóptea asudandu,
 Aste sunt, ce ni se-aréta; eata fruptele manóse
 A stradanieloru crunte, ce le puse nencetatu!
 Caci cu multe neplaceri si cu nevoi nenumerate
 E silitu cá se se lupte celu, ce vre a fi bogatu.

En cautati numai in laturi! . . . Cumu innóta 'n stralucire
 Totu, ce ni se 'nfaçiosiedie ochiloru giuru inpregiuru;
 Si cu cãta maiestria si încãtu de delicate
 Sunt depinse si cioplite stelo, flori si ceriu azuru!
 Maiestriele 'n aceste, gustulu, artile frumóse,
 Cumu se vede, 'ntipuirea pe departe o-au 'ntrecutu;
 Dar nespusa dauna: cumca 'n capu de oper'a acést'a
 E sementi'a peritiunei incuibata d'inceputu!

Tôte, ce-si castiga omulu cu silintia esemplara
 Si cu rara abnegaro, tôte 'n ce s'a incrediutu,
 Ah adeseori se templa, curnca fora de 'ndurare
 Le rapesce de la dinsulu unu nefericitu minutu.
 Vai de anim'a aceea, ce-si pusesse mangaiarea
 Num'a 'n aste trecátorie, ce curendu s'au mimicitu;
 Caci a lui indestulire in eternu va fi 'ngropata
 Sub ruinele misicle-a idolului respitatu!

Se petrecemu dara 'n lene? Se spesimu for' de crutiare?
 Se nu cugetãmu nimica cu alu nostru venitoriu?
 Ah ba togm'a! . . . numai care sare nebunesce preste
 Marginilo ouviintiei: seau o scumpu, seau predatoriu.
 Pintre ambele aceste estremitati se intindu
 Coltiurós'a, dar sigur'a cararusia cãtra ceru;
 Cari se ferescu de ast'a, cu luntriti'a-si dinpreuna
 Se lovescu grosavu de scopuli si 'ntro valuri negre pieru!

Scopulu omului finalu si nobilu este insu-si ceriulu,
 Cãtra care ne intinde si averea unu midilocu;
 Celu ce 'n locu de scopu venédie avuti'a trecátoria,
 Si-a perdutu sermanulu pasii, n'a vedé ceriulu de locu.

Favorindu-i fericirea temporară, (ce dispare
Că bulbuculu), candu și candu se sente pôte 'ndestulatu;
Dar locasiulu fericirii cei adeverate, ceriulu,
Bemané-va pentru dinsulu totdeun'a incuiatu!

Pentru-acel'a, ce pe bunulu Domnulu Domnedieu a tôte
In decursulu vietiei sale niciodata l'a cautatu;
Inse dupa bani, avere pamenténa, trecătoriă,
Cu pericolulu vietiei coluptandu-se-a amblatu,
Dupa desfatari oprite, dupa poște pecatöse,
Tremurandu in totu momentulu căși frundi'a plopului:
Pentru unu sermanu că est'a, incurcatu in vanitate
Ticalósa, se deschida Domnulu pört'a raiului?

Pentru acel'a, ce midilóce, fia câtu de injosite,
Bucurosu le folosece fora frica de pecatu,
Mirosindu, că 'nchipuirea sufletului seu flamendu l'a
Afidatu, că prin acelea pôte deveni bogatu;
Care nu se 'nfricosiéda cu petióre sacrilege
A calcá, pe bani a vindé legea; dreptulu ori a cui:
Pentru unulu cá acest'a, ce de mantuire fuge,
Se foresee, se descuie Domnulu usi'a ceriului?

Seau caro-si tienura usi'a totdeun'a incuiata
Dinantea celui cu totulu miseracu si cersitoriu;
Anim'a lui nu se móia la 'ntristarea si necasulu,
La suspinulu si dorerea fratelui suferitoriu;
Care plange, 'n dinti crisnesce, candu se desfatéda altulu,
Ci se bucura de gelea, plansulu deaprópelui:
Unei creaturi misiele căși ast'a, fora sentiuri,
Fora sufletu, se deschida Domnulu usi'a raiului?

Care cele mai frumoše detorintie conjugale
Le arunca de la sine, frange votu si juramentu,
Déca vede si sperédie ce-va posibilitate
De a-si aduná comóra p'a loru pretiu p'acestu pamentu;
Carele muierii sale nu i-a fostu soçi cu credintia,
Pentru pruncii sei nu fuse tata, ci unu vitregu reu:
La unu insu degeneratu, la monstru-orendu căși acest'a
Se deschida raiulu bunulu si 'nduratu Domnedieu?

Aminu, aminu ve dícu vóue: că in veii nu vede raiulu,
Ceriulu nu va se-lu primésca nicecandu in sinulu seu
Pre acel'a, ce se 'nscrise in sierbitiulu mamonei
Cá vasalu, si abuséda cu darulu lui Domnedieu.
Adeveru graescu: camil'a, grandiosulu animale,
Mai usioru cu multu va trece prin urechi'a acului,
Decátu celu ce-si adoréda avuti'a cá p'unu idolu
Se ajunga cá se intre pe portiti'a raiului!..."

Candu Isusu fini vorbirea, se faou linisce eara, —
Cugetele salutarie, cari le a fostu conceputu,
Si cari le nutriá Zacheu cu multa jaluzia, cata
Se 'ntrupara deodata in acestu prea scumpu minutu:
Cu profunda umilintia, cu petióre tremurande,
Nepaditu de lacrimi pléca si grabesce la Isusu,
I-se róga cu caldura prin cuvente, ce purcedu din
Abundanti'a sufletului spre întórcere dispusu:

„Dómne, iérta se-Ti descoperu anim'a mea ce doresce,
— Díce, — iérta se-Ti graésca sierbulu Teu celu credintiosu.
Svaturile tale asta-di me petrunse si misícara,
Ele-mi rupsera d'odata peliti'a de pre ochi josu.
Ah te vedu acum'a dara spre nespus'a-mi bucuria
Inca 'nlontrulu casei mele, de ce nu sum vrednicu eu;
Da 'ndurarea Ta e mare: fá se fugu de vanitate,
Se traescu vietia santa, cá se placu lui Domnedieu.

Hei! pecatele-mi sunt multe, ele 'ntreccu nesipulu mare,
Eri me desfatám in ele, adi de ele me'ngrozescu;
Adi in semnu de penitintia avuti'a-mi jumetate
La seraci si la lipsiti preabucurosu o impartiescu.
Si decum'va cu nedreptulu am postitu averea cui-va,
Seau tiesendu la violenii pe cine-va am insiclatu:
La totu insulu, ce golira cup'a de amaritiuno
Intr' acestu tipu pentru mine, -i voui întórcé inpatratu. —“

Dise 'nsuffetitú Zacheu d'o nobila rosemnatiune;
Candu Isusu ica firulu vorbeii si incepe a grafi:
„Eata fruptulu penitentiei celui, care se întórcé,
Eata dorulu lui fierbinte asta-di i se implini; —
Insu-mi eu o dícu acést'a, care spre rescumpararea
Pecatosiloru venii din ceriu, din sinulu Tata-lui;
Insemnati-ve acestea: in momentulu estu de faciá
Se facura mantuirea lui Zacheu si-a casei lui!

Pan' acumu a fostu elu numai dupa genealogia,
Numai dupa nume fiulu lui Avrámu celu credintiosu,
Caci pecatele 'ntre dinsulu si 'ntr' alu seu protoparinete
Stá cá muru despartitoriu si cá abisu intunecosu;
Parasindu-si inse calca retacita, la cararea
Cea sigura a virtuticii dupa-ce a revenitu,
Domnedieulu lui Avrámu in grati'a sa nefinita
Si 'n amórea sa dicéscá pre elu cara l'a primitu.

Si 'ncea unii murmurara cu nesocotintia mare
Pentru cá in cas'a ast'a pecatósá am intratu!
Eu am dísu si eu dícu cara apriatu, serbatoresce,
Ce cu tóta ocaseunea si in fapta-am arotatu,
Cumca scopulu celu maretiu alu misiuneci mele este
Nu se pierdu pe cei gresiti, ci se redicu pe cei cadiuti,
Se rescumparu omenimea depravata din pecate,
Se gatescu civi pentru ceriuri din totu felulu de pierduti!..."

Cas'a lui Zacheu, bordeiulu pan' acum'a de pecate,
In palatiulu bucuriei angeresci s'a prefacutu;
Veselia generala si ospetiu comunu se 'ntinde,
Laolalta beu, mananca, celu seracu cu celu avutu.
Desterulu Zacheu sierbesce bucurosu la toti, la tôte,
Inpartiesce 'n abundancia daruri pintre cei lipsiti.
Cauta lungu Isusu la dinsulu cu divina 'ndestulire,
Cauta lungu la elu limanulu, Tat'a celoru parasiti. —

* * *

Asta-di care-si adoréda avuti'a cá p'unu idolu,
Care i se 'nchina, este insutitu mai peccatosu,
Decátu cand'va in vechime, decâtu cand'va 'n umbr'a legoi,
— Labirintulu nescientiei, evulu celu intunecosu.
In epoc'a mantiurei, ce ne 'mbia cu salute,
A respinge gratiele e mai multu decâtu pecatu;
A sierbí si mai incolo lumeci si la vanitati: e
Reutate diavolésca, nebulnia de legatu!!*)

Satumare 1865.

Petru Bránu, protopopu.

*) Poem'a incheiata ne-dá placu'a ocaseune, de a ne manifestá dorulu cá d. auctoru cumu si alti amici ai nostri din togm'a pretiésca (G. M., I. P-fu., I. P-lu., scl.), cunoscuti cá favoritií Cameneci, se-si încórde lir'a si in folosulu Romanasiloru, cari acumu batu pulberea scólei. La tóta templarea domniele sale dupa cuprinderile-si psihologice aru fi mai competinti a versificá despre rogatiunile înainte de si dupa scóla si alte obiecte folositorie pentru etatea cea frageda. Laureatulu nostru V. Alesandri d. e. publica in „Fóia soc. bucov.“ fasc. 12. câte-va poesie de estu soiu, compuse pentru asilulu „Elen'a-Dómna“ in Bucuresci, din cari intr' un'a copilasii se inamoredia in preasant'a Vergura. Red.

Protocolulu conferintiei invetiatoresci

(Tienute, in urm'a convocarii oficiului archidiaconale gr. c. alu tractului Sabiului din 12. Septembrie a. c. (1865) nru. 199, in 28 Octobrie a. c., sub conducerea docintelui supremu Moise Panga de la scól'a superióra gr. c. din Orlatu, care s'a restrinsu la o siedintia de la 9 óre demaneti'a pana la 1 1/2 óre dupa amedi; cara caús'a principala a restringerii conferintiei in o siedintia a fostu parté speciale apebatórie pentru acesti docinti dotati cu lefe fórté mici, parte simplicitatea scientieloru pedagogice a celoru mai multi).

Dupa-ce se adunara docintii si mai multi preoti in beseric'a gr. c. cá loculu conferintiei, tienù comisariulu o cuventare scurta, in care amintesce, cà numai acei docinti si preoti potu apretiuí folosulu conferintieloru introduse acumu si in tractulu Sabiului de multu stimatulu si zelosulu d. protopopu Ioanu V. Rusu, cari cetescu diuarie romanesci, mai alesu pe „Amiculu scólei.” — Se esprima conducatoriulu mai incolo sinceru, cà ar semti o mare bucuria, candu s'ar vedé incungiuratu de mai multi docinti, cari aru fi absolvatu cursulu preparandiale in Germani'a, precumu se afla p. e. in districtulu Naseudului atari docinti; càci atunci ar corespunde resultatulu conferintieloru invetiatoresci acceptarei zelosiloru natiunalisti predeplinu. Mai adauge, cà nici dinsulu — conducatoriulu — n'a mai luat parte la asemeni conferintie; pentru aceea afla cu cale, precumu s'a amintitu, a tiené numai o siedintia pentru desbaterea temelor insemnate in convocarea archidiaconale si dechiaré dia siedinti'a de deschisa. — Se alege domni'a lui docintele Eremia Banciu de notariu pentru ducerea protocolului.

Tem'a prima de pertractare este urmatóri'a:

I. Cari sunt cauzele, ce abstragu pe prunci de la cercetarea regulata a scólei, cause casiunate prin insi-si docintii?

Provocandu conducatoriulu pe docintii de fačia a-si dá parerile, se convinge dinsulu, cumca ei nu au rume-gatu tem'a de a corespunde convocarii, si asia trece insusi dinsulu la cetirea notatiuniloru temei ponderóse, precumu urmédia:

Cauzele cari abstragu pe prunci de la cercetarea regulata a scólei, cause casiunate prin insi-si docintii, sunt: a) o tractare neumana si maltratate cu totulu oprita, precumu palmuitulu, trasulu de peru si piedep-sindu-i pentru tóte erorile, maicuséma in prim'a furia, invinsu cum'va de patim'a resbunarei asupr'a parintiloru; b) tienerea in scóla preste órele oronduite, dandu-le prea multu de invetiatu de rostu, neluandu in considera-tiune poterile spirituali ale invetiaceiloru; c) partinire batatória la ochi a unoru scolari, si trecundu cu vederea erorile acestoru cá a baiatiloru unoru parinti mai vediuti si mai avuti in comuna; copiii judeca aspru tóte nedrep-tatile comise de docinte; astfelu voru cautá scolarii tractati in modulu aretatu totu felu de prelegiu a incungiurá scól'a, càci li-s'a ingretiosiatu si de dins'a si de docinte audiendu-le numai de nume. — Ur'a copiiloru spre scóla si docinte se inradecinédia apoi si in parintii acelor'a; càci cà invetiaceii povestescu pre a casa tóte câte se intempla in scóla din partea docintelui, si insede-daru-si batu capulu docintii partinitori de a oprí pe cop-pii se nu spuna nemica pe acasa de cele intemplete in scóla. Si óre de ce se nu aiba parintii scire din cele ce se intempla cu copiii loru in scóla? Oprindu pe copii astfelu, se lucra incontr'a moralitatiei, pentru cà se formédia din scolarii asia educati ómeni prefacuti, cari nu voru prea iubi adevéru. — Cunoscutu a presiedin-tele in tempulu sierbitiului seu mai de 42 de ani in

sfer'a scolara si docinti de cei ce urgisescu si gonescu-pe copiii unoru parinti, de la cari dinsulu a cerutu ce-va si nu i-s'a datu, p. e. vro câtiva florini inpromutu, seu se-i ajute la aratu si caratu de gunoiu si mai incolo. Daruiri mici debunavoia date docintelui nu vátema vé-di'a dinsului; dara cerutulu, adica cersítulu e cu totulu injositoriu. — Mai incolo s'a observatu, cà unii docinti vinu tardiu la scóla, siedu ce siedu, propunu cu degrab'a, si departandu-se eara-si la ale sale, demanda unui scola-riu mai mare se aiba grigia de orondué'l'a buna; apoi docintii de categori'a acést'a pretindu de la scolari cer-care neintrerupta a scólei, si intardiiandu seu rema-nendu cum'va o di de la scóla, i piedepsesce. O tractare asia contrarie disciplinei scolari sternesce ura de scóla si de docinte. Intemplatu-s'a chiaru si la scól'a superióra din Orlatu, unde adjunctulu scolariu in 24 Iuliu a. c. togm'a inainte de esamenu a inchisu pe unu scolariu crudu si bunu in sob'a scólei, pentru cà nu a potutu mémorá din litera in litera; copilulu incepù a se vaeta si sbiera de spaim'a intunerecului, prin care lesne potea fi cuprinsu de o bóla spirituala. Eaca unu esemplu invederatu a ab-stragerei invetiaceiloru de la scóla! — Piedepse trupe-sci deseori si pentru tóte erorile intrebuintiate de do-cintii fora cvalificatiunea receruta, si cari in afacerile scolari numai órbea, abstragu asemenea pe copii de la scóla. — Din tóte aceste citate urmédia, cà docintele se fia unu tata bunu si dreptu pentru toti invetiaceii, ferindu-se cá de focu de oríce felu de partinire; erorile casiunate prin dinsii — scolarii — se-le piedepsésca intru asemenea fora esceptiune de persóne; propunerca se fia placuta, intielésa de prunci si patrundiatória, cá se prinda radecina pentru tóta viéti'a, si nu dóra cá se es-celedie unii copii cu nesce respunsuri numai la esamenu, avendu docintele scopulu de a pune in mirare pe cei ce nu posedu scientie pedagogice.

Finindu presiedintele cu definitiunea temei, provo-cà pe docinti si i intrebà si de parerile loru, la care pro-voicare adusera vreo 2 insi nesce esemple chiaru adevé-ritórie de tem'a desfasiurata, si recunoscundu-se cauzele desfasiurate corespundietórie temei amintite, s'a trecut la pertractarea temei a dóu'a care suna:

II. Cumu trebuie se sustiena invetiatoriulu disci-plin'a in scóla cu elevii sei, seu cari sunt medilócele mai corespundietórie pentru sustienerea disciplinei in tóte respecturile?

Observandu presiedintele, cà docintii de fačia nu sunt pregatiti de a-si dá pareri corespundiatórie, eara-si se vediù silitu dinsulu a desfasiurá tem'a acést'a in modulu urmatoriu:

Midilócele sustienerei disciplinei scolare in scóla sunt:

1. Oronduéla intru tóte lucrurile in si afara de scóla. — Docintele se padiésca cu tóta acuratéti'a órele prescise de invetiementu; in scóla se domnésca cure-tienia cuvenita, asemene si la casa lui, sierbindu de imi-tare invetiaceiloru si comunei respective. Inse cu dorere amintimu aice, cà se afla si docinti cu totulu nepásatori de ordinele bunu.

2. Ascultarea celoru demandate prin docinte; — càci unii au datin'a neplacuta, a porunci unu lucru de facutu, neavendu grigia si de implinirea lui din partea eleviloru. S'a observatu si aceea, cà unii docinti pretindu de la scolari ascultare cuvenita si ei dincontra nu re-spectédia demandarile maimariloru loru, esprimandu-se in publicu cu gura mare, cà nu le pasa de nimenea, ra-

dîmandu-se cum'va pe o stare materiala buna. Astfelu suferu disciplin'a scolara intru tóta estinderea sa.

3. Diligintia intru cercetarea scólei si invetiarea lucrurilor celor ce se propunu. — Insedaru va indemná docintele pe scolari spre diligintia, devremece elu însu-si e nepasatoriu de progresulu scolariu, venindu deseori tardiu la scóla si apoi si in scóla ocupandu-se cu altu ce-va, lasandu pe scolari a petrece tempulu celu scumpu cu ce-va scrisu seau cetindu numai mecanice. Din esperintia se amintesc, cà altu docinte seau cà esa afara seau cà deschide vreo feréstra, intindendu la vorbiri cu unulu seau altulu, din cari trecu pe acolo; asia intr'o véra din anii trecuti se vediu presedintele silitu a pune chiaru pecete la ferestrele de càtra strata a scólei din Orlatu, cà se nu le mai deschida adjunctulu spre petrecere de „dolce far niente“ in tempulu propunerei. Deci preste docintii nepasatori de chiamarea lor cea nobila trebuie cu totu adinsulu se preveghiedie directorele si inspectorele scolare; inse dorere cà si alesi de acesti'a se afla la un'a si alt'a scóla, dandu uitarei preveghierea.

4. Indemanarea de a sierbí de bunavoia, fora vreunu boldu; — cà precumu se dedau copiii la deprinderea indemanarei de tempuriu, asia voru urmá si dupa esirea din scóla in viétia soçietatii omenesci.

5. Se dedee docintele pe elevi la sinceritate, adevéru, omenía, rusínare, fractietate si curatienia; — càci numai astfelu se póte sustiené disciplin'a scolara.

6. Docintele se cunósca animele, aplecárele si moravurile eleviloru si ale parintiloru. — Deci se pretinde de la dinsulu dupa iertarea giurstariloru se aiba dese convorbiri cu parintii respectivi, indreptandu-si astfelu tractarea cu elevii. Elu se-va convinge, cà sunt copii slabi de fire si fricosi, pre acesti'a i potemu indreptá cu cuvinte bune, insuflandu-le curagiu, indemnandu-i de a luá parte si ei la petrecerile si jocurile conscolariiloru lor; altii dincontra sunt cerbicosi, cumu dîcemu cu capu mare, acesti'a firesce cà trebuie tractati cu seriositate si asprime semtita; unii sunt andresneti, acesti'a trebuie retienuti se nu alunece in obrasnicía si nerusínare; apoi unii sunt blandi cà mneii, de acestia se avemu grigia se nu se faca lingusitori.

7. Se pretinde de la docinte deosebi cunoscintia a capacitati eleviloru; — càci elu nu póte pretinde de la toti scolarii asemenea inaintare: celui cu capacitate debila i trebuie ajutoriu, si se pasiésca cu incetulu cu dinsulu; apoi pe celu cu capacitate defrunte inca se nu-lu ingreunedie cu ocupatiuni prea multe si grele, càci cà se esca de aici ingretiosare mai pre urma.

8. Docintele activu si zelosu va mai observá, cà sa afla parinti seraci si de cei cu stare buna materiala, tramitiendu-si copiii bucurosi la scóla; apoi dincontra parinti seraci si de cei avuti, cari nu voru a audí de scóla; — deci si in privinti'a acést'a se-si indreptedie tractarea in scóla.

9. Mai aduca-si aminte docintele si de tineretiele sale, adica cumu i-a fostu portarea lui asia de bine a casa, cà si in scóla? — Acést'a inca i póte sierbí de indreptariu pentru sustienerea disciplinei scolare.

Finindu presedintele si cu deslucirea temei a dóu'a, provocá eara-si pre docinti la reflexiuni, si amintindu càti-va insi totu de cele citate, se trecu la pertractarea temei a trei'a.

(va urmá.)

Corespondintie.

Baitiu, 5 Decembre 1865.

Clarissime domnule redactoru! In aceea firma sperantia, cumca on. publicu nu va primí in nume de reu câte o scire nededa de sub muntele Rotund'a, esita cu ce-va importantia in interesulu bisericeii si a natiunei romane, m'am incumetatu a-ve comuncá dóue documente in copia autentica, — ce contesta zelulu si marinimitatea necunoscatória de casta seau distinctiune acolo, unde inffiorirea bisericeiloru romane vinu in colisiune, — pelanga acea rogare: cà se binevoiti a dispune inregistrarea amenduroru in un'a din paginelle „Sionului“ nostru. — Acést'a, clarissime domnule! o feceramu fora cugetu de a vatemá modestia binefacatoriului, atátu mai puçinu cu tendintia de a me lingusí cui-va; — sciu eu, cumca fapt'a generósa se lauda ea insa-si pre sine, mai alesu decum'va a purcesu din pietate. Uniculu mieu scopu limpede-curatu erá: a-le propune de exemplu; cu atátu mai virtosu, unde-su convinsu: cumu Mecenatele nostru cu drépt'a fora a scire stang'a a mai daruitu o cruce pentru biserica din Boereni, cà loculu nascerei sale, in pia memori'a parintiloru; — alt'a pentru comun'a bisericeasca din Grosii Lapusiului (Tökés) cà composiesoriu, impreuna cu 26 florini v. a. pentru renoirea, eventualminte edificarea bisericeii; — si inca un'a pentru biserica unita romana din Lapusiulu ungurescu intru memori'a pia a repausatei sale soçie d'antâia Luis'a Dum'a, ingropate langa altariulu acelei'a, a carei'a mormentu e provediutu cu o cruce pompósa de marmure rosia gatita in Pest'a, si totdeodata cà pentru loculu, unde a inceputu in etate de 6 ani a studiá literele. — Acestea a nu le retacé m'am semtítu deobligatu in conscientia oficiului; pentru care oftámu din anima sincera, cà Atotpotintele se tramita toiagulu poterei sale din Sionu curatorelui nostru intr' ajutoriu, de care spiginitu se custe triumfandu intru lungime de díle, si tardiu fórté intru remuneratiune se-i adauga corón'a cea nevescedita.

I. Dragomiru, protopopulu Lapusiului.

* * *

Onoratului d. Gav. Buzura, in Poian'a-Blenchi.

Zelulu religiosu si natiunalu alu o. domniei tale, care la ocasiunile cuvenite l'ai aretatu in fapta, m'au convinsu, cà poporulu romanu de religiunea gr. orientala din comitatulu acest'a are unu conducatoriu in person'a domniei tale; cara de alta parte m'am incredintiatu, cà precumu poporulu romanu din comitatulu acest'a preste totu, asia cu deosebire inca si poporulu de religiunea gr. orientala, in sentiulu seu celu curatu de alu crestiniiloru buni si adevérati, e gat'a a urmá cuventeloru celoru datatérie de viétia „scóla-te ti vina dupa mine,“ de câte ori acést'a o va pretinde o detoria mai inalta façia cu sine, biserica, tronulu, patri'a si natiunea!

In semnu de recunoscintia dara atátu pentru persón'a o. domniei tale, càtu si pentru portarea poporulu de aceeași religiune, me semtiescu fericitu de a poté daruí bisericeii gr. orientale romane din Poian'a-Blenchi, la a carei'a altariu sierbesci santi'a ta, o cruce de argintu de Chin'a, facuta dupa cerintiele ritulu orientalu, a carei'a semnu are de a fí pentru poporulu nostru de conducatoriu pentru totdeun'a spre a-si poté eluptá sie-si fericirea dorita.

Daruindu io crucea acést'a din partea mea si a iubitei mele soçie Eufemia Francisc'a nascuta Barbu pentru biserica comunei numite, nu potu a intrelasá esprimarea fierbintei mele dorintie: cà poporulu comunei acesteia, fiendu tare numerosu si in stare buna materiala, se-si tiena de o detorintia santa — urmandu esemplulu comuneloru Coroieni, Cusdriór'a, Sesarm'a, Borcutu si alu altor'a, — de a-si edificá celu puçinu pana in trei ani o biserica nóua corespondiatória, la care din parte-mi inca ve-apromitu sucursulu posibilu. — Altcumu scl. — Desiu, 8 Augustu 1865.

Gavrila Manu de Boérfalva, jude prim.

Cătra comun'a basericească romana gr. cat. in Lapu- siulu romanescu.

Comun'a acést'a este atâtu din respectulu ei politicu, câtu si din celu eclesiasticu, cá romana cea mai mare si cea mai insemnata in comitatulu Solnocului interioru, si cu privire la starea materiala si la isvórele de castigu a locuitoriloru ei e si chiamata a cuprinde locul deantâiu. Spre a-si poté inse eluptá acést'a insemnătate onorifica, care ea si-a castigatu-o in órecât'va si in timpurile vechi pelanga faimosulu nume a familielor nobile romane: Pasc'a, Popu, Teutu, Manu si altele, e de o necesitate neincunguravera, cá cei mai intielepti si cu influentia mai mare dintre locuitori radicandu-se preste interesele loru particulari se pasiésca cu resolutiune la punerea petri fundamentale pentru edificarea unei baserice nóue.

Dupa-ce inse pana acum'a cuventele cele blande ale adormitului intru Domnulu, santu parinte pentru natiunea romana si clerulu unitu, nemoritoriului celui d'antâiu arhieru alu diéesei Ghierlei, Ioanu Alexi, au resunatu fora resultatu; asemenea svaturilo si provocarile mele inca le-ati incuviintiatu pana acum'a, dara fora de a me poté bucurá si a vedé vreunu pasiu energicu pentru edificarea unei baserici, — alteumu chiamarea mea, si cuprinderile mele inca potu lesne a me impiedecá cá se nu potu fi pana atunci in midiloculu seu in apropiarea vóstra, pana candu asi vedé realizandu-se edificarea aceiasi: pentru aceea am aflu cu cale de a ve castigá de tempuriu o cruce de argintu de Chin'a pentru altariulu basericeei cei nóue, ce aveti de a o edificá, prelanga aceea observatiune, cá semnul crucii despre o parte se ve sierbésca de o dogéna perpetua, cá se ascultati si se urmati viersulu conducatoriloru vostri, cari ve voescu binele; eara de alta parte se ve inmultiésca curagiulu si vointi'a, spre a realisá cu onóre dorinti'a generala pentru edificarea basericeei de atâti'a ani proieptate.

Cautati, fratiloru! la resolutiunea si la esemplulu comunelor Coroieni, Cusdriór'a, Sesarm'a, Borcutu, si altele, cari tóte sunt mai mici, si ve veti convinge, cá cu jumetate atâtea spese veti fi in stare de a spalá si a curatí pét'a cea négra a nepasarei si a indiferentismului, care jace asupr'a comunei cá o cétia rece a Çiblesiului, — sub pólele carui munte locuiti, — ce e menita a eschide si radiele cele calde ale sórelui binefacatoriului, care numai in acést'a comuna nu-si afla unu locu de odina pre parietii unei baserice corespundiatórie numerului sufletelor si numelui crestiniiloru, locuitori in acést'a comuna! — Alteumu io voiú fi gat'a totdeodata si pre viitoriu a vre spriginí si ajutorá intru realizarea scopului atinsu sel. — Desiu, 8 Augustu 1865.

Gavrila Manu de Boérfalva,

jude prim., curatoru beser. gr. c. supremu in comit. Soln. d. l.

Comitatulu Dobocci, 16. Ian. 1866.

(Estrasu din o corespundintia tramisa si nóue si publicata si in „Gaz. Trans.“) . . . Unu momentu pregnante de sperantie vie si bucuria spirituala a fostu in viéti'a clerului si a poporului gr. u. romanu din diéesa Ghierlei diu'a de 16 Ianuaru st. n. a. c., diu'a aceea, in carea ilustritatea sa d. dr. Ioanu Vanci'a, prin degetulu prevedintiei desemnatulu archipastoriu a acestei diéese, a caletoritu de la Clusiu cătra Ghierl'a, locul resiedintiei sale archipastoresci. — In 15 Ian. a caletoritu cătra Clusiu represintantele ven. capitulu ghierlanu, revdisimulu d. can. Mich. Sierbanu insoçitu de m. on. d. Lazaru Huz'a notariu consist., cá se deo comitiva omagiála ilustr. sale d. episcopu pana la resiedintia sa. — Inse diu'a de 16. Ian. a fostu diu'a bucuriei realisate, diu'a cu dorú neastemperatu acceptata pentru clerulu si poporulu, gr. u. romanu din diéesa Ghierlei, si in deosebi pentru clerulu si poporulu din tractulu protopopescu a Giulei in marginea diéesei ingremiatu; pentrucá a fostu fortunatu de a intempiná pre preastralucitulu seu arhieru la pragulu diéesei in parochi'a Valasutu, si a-si depune la petiórele parintelui seu omagiulu fiesceia

aderintie si a umilitei supuneri. Dreptu-aceea, baremu cá natur'a necuventatória a fostu amortita de gerulu ernei, totusi, fiendu animele fiesci incaldite de sórele bucuriei dílei au fostu prefacute in nescari gradine cu florile semtírilor nobile in frumsetiate, a concursu clerulu, docintii si poporulu traptuale desu deminétia portandu prapori si o flamura natiunala, semnu in vederatu, cá Romanulu si omagiulu reverintiei religioése voesce a-lu depune inaintea preasantitului seu arhieru cá Romanu. Preotímea a fostu imbracata in ornatu basericescu si a tienutu in mana depositulu cuventului eternu, emblem'a mantuirei si semnele credintiei ardiende.

Pe la 10 óre inainte de média-di a sositu ilustritatea sa d. arhieru la marginea diéesei in parochi'a Valasutu — la intrarea staulului turmei celei cuventatórie, carea erá insetata de audiulu vócei parintiesci a archipastoriului seu, — avendu in stralucit'a-si suita pre revdisimii dd. Nistoru canonicu din diéesa Urbei-mari, si M. Sierbanu can. si represintante din ven. capitulu alu Ghierlei, ilustr. sale dd. consiliari guverniali Vasiliu Buteanu si I. Maioru, p. o. d. Pamfilie protopopulu Clusului, si altii. — Aici fú bineventatu si salutat preasantitulu arhieru decătra revdisimulu d. can. M. Sierbanu in termini caldurosi in numele capitulului si a diéesei Ghierlei, si decătra protopopulu tractului Giulei prin o cuventare impregiurariloru acomodata in numele clerului si a poporului tractuale; ear tenerimea scolaria tractuale l'a intempinat pre ilustr. sa d. episcopu cu esecutarea unoru piese de bineventare conforme solenitatiei. — Ilustritatea sa in respunsurile sale cele multu ponderante si pana in adunculu sufletului patrundietórie, date la dupl'a descoperire a semtiemintelor fiesci omagiále, a documentatu predeplinu, cá nutresce in anim'a sa archipastóresca spiretulu apostolului iubirei, a carui'a nume cu demnitate lu-pórtá; pentrucá déca-i acióma probata: cumca ochii sunt speclulu sufletului, atunci fiacare dintre partasi fortunati ai bucuriei casionate prin momentulu acestu solemn, a potutu citi din ochii cei scaldati in lacremile bucuriei si depre faci'a cea stralucita de dorulu fericirei miresei sale, cumca acestu preasantitu arhieru va se fia mirele demultu oftatu a miresei sale, a diéesei Ghierlei, si barbatulu doririloru neastemperate secularie a natiunei romane. — Dupa-ce ar fi recomandat revdisimulu d. can. M. Sierbanu pre fiacare preotu preastralucitului arhieru, ilustr. sa a impartítu binecuventare arhieresca clerului si poporului prin blandéti'a, pondulu si precisiunea parintiesciloru cuvente pana in sufletu misicatu.

Dupa acestea ilustr. sa si-a continuatu caletori'a suscepta, acumu nu numai concomitatu de o suita cu mai multe trasure a preotiloru tractuali inmultita, ci petrecutu si de rogatiunile Romanului piu, care de câte ori i-se dà ocaziune de a primí in braciile sale celea sbiciuite decătra furtunele secliloru nedrepti pre alesii sei, pre stelpii religiunei si a natiunei sale, totdeun'a tramite depre altariulu animei sale celei ranite dar paciuite rogatiuni fierbinti in lacremi scaldate cătra tronulu atotpotintelui Domnedieu: cá se adumbredie pre stelpii straluciti ai esistintiei sale cu charulu tarii ceresci, spre a poté conlucrá si pentru croirea unui viitoriu mai ferice a ierarchiei si natiunei romane.

Ajungundu ilustr. sa d. episcopu in parochi'a Iclodulu-mare intre 11 si 12 óre, a fostu intempinat si cu o vorbire impregiurariloru acomodata salutat — in numele clerului in ornate basericesci imbracatu si a poporului din tractulu protopopescu a Losiardului in numeru mare coadunatu, condusu de prapori si o flamura natiunala — prin protopopulu tractului Losiardului p. o. d. Simeonu Boksa, marindu bucuri'a dílei si innulu bineventatoriu cantatu prin tenerimea scolaria. La care bineventare s'a induratu a respunde ilustr. sa d. episcopu cu o cordialitate atingatória asísiderea de celea mai semtítorie corde a animelor fiesci, si dupa impartirea binecuventarei arhierescei a lasatu animele toturorú adapate cu dulcétia torintelui sorginte din prisosinti'a nimei parintiesci.

De aici, premergundu flamur'a natiunala portata de unu stegariu calaretiu acompaniatu de alti calareti, a sositu ilustritatea sa comitivatu de suita numerosa la scaldele de langa Ghierl'a, unde fũ bineventatu in numele cetatiei lib. reg. Ghierl'a prin consululu cetatiei si regalistulu il. d. Antoniu Lászlófy acompaniatu de mai multi civi. Ear decórea conductului si intrarei solemne in cetatea Ghierlei s'a mai adausu prin velfairea flaturei cetatiei Ghierl'a, portate de unu stegariu calaretiu impresuratu de alti patru calareti cetatienesci. — Dupa 12 óre a descalecatu ilustritatea sa cu numeros'a-si suita dimpreuna intre sunetulu campaneloru in fruntea resiedintiei episcopesci, unde lu-acceptá o multime mare de cetatieni si estranei. Ací fũ primitu decãtra revdisimii dd. capitularisti, profesori seminariali clerulu teneru, si alti multi din cleru imbracati in ornate basericesci, si fũ bineventatu decãtra revdisimulu d. Macedonu Popu, prepositu si vicariu gen. capitulariu, in termini precisi si caldurosi; la carea bineventare s'a induratu ilustr. sa a repune celea mai evidente presiuni a zelului archipastorescu si le-a incoronatu cu sarutarea fratietatiei evangelice. Si asia a intratu ilustr. sa incungiuratu de revdisimii dd. capitularisti si toti câti au potutu incapé in capel'a resiedintiei, si a versatu rogatiuni de multiamita cãtra Parintele indurariloru, intonandu „Marire intru cei de susu,“ s'a rogatu pentru preasantitulu patriarcu alu Romei, pentru Maiestatea sa imperatulu, pentru totu clerulu si poporulu.

Dupa cultulu divinuu cuprindiendu-si ilustr. sa sal'a resiedintiei, fũ salutatulu decãtra ven. cleru de ritulu arménu si rom. cat., de corpulu profesoralu locale, de magistratu, din partea corpulu oficiale a institutului corectoriu seu institutului de prinsoneri, prin il. sa d. consiliariu gov. Macelariu, prin paroculu gr. c. locale, si prin protopopulu Ormanului. La bineventarile totoror a respunsu ilustr. sa precisu amesuratu chiamarei loru, provocandu-i cu cuvente inspirate de zelu adeveratu archiereescu la construirea sublimulu edificiu a prosperitatiei si inffloriei religiuinei si a natiuniloru prin consolidarea legamentulu religiuinaru, a caritatiei, cointielegerei si fratietatiei impromutate.

Finindu-se solemnitata noi ne-amu reintorsu la ale nóstre, resunandu nu numai in urechile, ci si in sufletele nóstre cuventele preastralucitulu archiereu pline de ungere spirituala; carui'a-i orãmu de la Parintele indurariloru, si credemu cã totu Romanulu iubitoriu de relegiunea si natiunea sa cu noi dimpreuna i-va orã, ani nestoriani, poteri inoite spirituale si corporale, cá se póta sterge doliulu veduvitulu tronuu archiereescu prin radiele vertutiloru sale rare, cá se póta nutriti cu scienti'a-i sublima spirituala si adapá cu ap'a cea via a adeverulu eternu turm'a cea sufletésca concrediata spre pastorirea-i archiereésca, cá se póta torná balsamulu consilieloru parintiesci mangaiatorie si pre ranele celea secularie a animei natiunei romane, cá se póta concludrá la aredicarea edificiuulu sublimu a prosperitatiei patriei!

. . . iu.

Literatura.

Istori'a Ardélului, pentru scólele poporali scrisa de Ioanu M. Moldovanu, prof. gimn. Blasiu 1866. Pr. 30 cr. v. a. (Aprobatã de comisiunea scolastica archidiecesana.) — Opsiorulu presinte, carele pre 98 de pagine in octavu pertracta intemplantile clasicei Transilvanie, impartite in 8 perióde incependu de la Daci pana in dílele nóstre, e un'a din cele mai bune cãrti rom. menite pentru scólele poporali, ce esíra pana acumu la lumina. O limb'a populara, si totusi alésa si sentintiósã; pragmatismulu recerutu si acomodatu cunoscintieloru elementari din scól'a populara, carele in istorióre de acestu soiu pana acumu inde-

siertu lu-cercái, cãci aflái in ele mai numai faéie intregi de nume de generali, de duci, si locuri de batalie; in urma combinarea acurata a rezultatulu cercetariloru facute de istoricii nostri pre campulu istoriei natiunali: tóte aceste aréta, cã d. auctoru si-a preceptulu deplinu scopulu, care l'a urmaritu cumu se vede cu predilectiune. Unu altu avantajiu mai are cartic'a inca si in acelu respectu, cã pentru scólele, in cari nu s'ar poté propune inca istoriór'a acést'a in intregu cuprinsulu ei, materiile mai alese sunt tiparite cu litere mai mari. Cauta inse se insemnãmu si dóue scadiemente ale opsiorulu din vorba: unulu e papirulu celu de totu reu, asia cãtu tipariulu mai cá se poté cetí pre pagin'a din dosu; cel'alaltu privesce mai multu necasulu nostru ortograficu, cá unu resultatu alu carui d. profesoriu tóte conumele seuu numele familiarie le transcrise cu ortografi'a romanésca (Kemény, Rákoczy, Chémeni, Rácoti), ceea ce dupa parerea nóstra modesta nu e iertatu a face decãtu cu numele de bote diu. Dara aceste nu atingu esinti'a opului, carui'a i-dorimu se ajunga cãtu mai in graba o a dóu'a editiune, cãci merita, pentrucã cetirea lui va castigá si unui mai amblatu in istori'a patriei sale multa placere.

Ochire prin lumea politica

(din 1—15 Februaru.)

Cronica interna. Evenimentulu díleloru din urma celu mai importantu, carele intunecã pre tóte celealalte, e fora indoéla proieptulu de adresa a casei deputatiloru Ungariei. Proieptulu, carele desamegi pre multi in privinti'a acceptãriloru si sperantieloru nutrite, pretinde multu si concede puçinu. Elu intonédia inainte de tóte, precumca represintantii tieriei se tienu strinsu de santiunea pragmatica, din care se deriva dóue consecintie: de o parte fidelitatea neclatita a natiunei (adica magiare) cãtra dinasti'a habzburgica, de alta parte necesitatea de a se pastrá si padí nestirbata avitic'a constitutiune ungara. De aici urmédia mai incolo, cã laudat'a constitutiune nu numai prin patent'a din 26 Fauru 1861, (cumu díceau cutari pana acumu,) ci si prin diplom'a din 20 Oct. 1860 inca s'ar vatemá: deci acestea nu se potu primí; fora díet'a va elaborá ea in sa-si unu proieptu despre modrulu, cumu aru trebuí regulate referintiele Ungariei cãtra cealalta diumetate a imperiulu. Legile din 1848 se se restitue in intregu si fora nici o revisiune; cãci atari revederi si emendari regele necoronatu totu nu le-ar poté santiuná (audíti, Romaniloru, cu legile si díetele vóstre din 186³/₄?) Dreptce urmarea firésca a recunóscerei continuitatei de dreptu e infientiarea cãtu mai iute a unui ministeriu ungurescu respunsabilu cumu si restabilirea municipieloru. In urma Maiestatea sa se binevoésca a chiamá si deputatii Dalmatiei si ai litoralulu maritimu cu cetatea Fiume la díet'a din Pest'a. Faéia cu pretinsiunile categorice ale acestui proieptu, pre carele dupa tóte semnele cas'a lu-va primí fora insemnate modificãri, magnatii se gata se duca o rola midílocitória si mai nedependinte decãtu in 1861, candu n'avura curagiu se reiepte adres'a casei de diosu si a se folosí de dreptulu casei de susu de a tramite o adresa separata. In síedinti'a de alalta-ieri alese dreptu-

aceea cas'a magnatiloru o comisiune de 30 de insi pentru compunerea adresei sale. Vom vedé, óre diferí-va in esintia de aceea a lui Deák? — In Ardélu la rondulu dílei sunt alegerile pentru díet'a de incoronare din Pest'a. Prin insoçirea ideelor ne vinu in minte cerculariele de mai anu date de preastralucitii nostri archierei càtra preotíme, cá acést'a inainte de alegeri se cèra prin s. sacrificiu necruntu ajutoriulu si luminarea de susu preste bunii nostri credintiosi, pentrucá dinsi se aléga pre barbati cei mai devotati binelui patriei si a natiunei. Noi nu ne indoimu, cà brav'a nóstra preotíme va fi si cu ast'a ocaziune adeveratulu conducatoriu a poporului romanu. — Díetele celor'alalte provincie, cari de adi incolo incepu a se inchide, s'au ocupatu cu afaceri desú in sine momentóse inse mai de a dóu'a mana. Cu rondulu viitoriu vomu resumá prescurtu lucrurile toturoru cele mai de capetenia din acestu periodu legislativu.

Cronica externa. Ministeriului Bismarck in Prusi'a nu-i e mai multu santa nici macaru neviolabilitatea deputatiloru pentru cele graite si rostite in decursulu debateriloru parlamentari, care dreptu se respectéda in tóte tierile cesi-cevasi constitutiunali. In septemanele trecute dede adica pre doi deputati pentru cuventarile loru neplacute regimului in judecat'a tribunalului. Inversiunarea in constitutiunalulu poporu prusiánescu e mare; multi se temu seau de o lovitura de statu, seau de erumperea revolutiunei. — De alta parte c. Bismarck in tempulu din urma pare cà cèrca a se acatiá de totu scaiulu, numai se póta provocá pre Austri'a cum'va la resbelu, standu-i acést'a prea mortísiu in calea planuriloru sale de a aneçsá ducatele Schleswig si Holstein. Astfelu decurendu tramise o nota fórté energiósá cabinetului nostru pentru intrunirile politice, ce le-tienura deuna-di locuitorii din Holstein sub ochii comisariului austriacu Gablenz. Dara regimulu austriacu se va scí ferí in aste momente critice a-si mai creá inca si alte incurcaturi esterne; eara despre ministeriulu Bismarck, din atari apucature estreme judecandu, ni se pare cà-i sunt numerate dílele.

In principatele romane ministeriulu Cretiuлесcu e demisiunatu. — Sinodulu organisatoriu sub influin-ti'a regimului apesatória lucra, ce póte; vedemu inse, cà pana acumu trei episcopi din Romani'a protestara in-contr'a acelu sinodu si a lucrariloru lui. Istori'a ne in-vétiá, cà sugrumarea libertatiloru besericeii inca nicaiuri si niciodata n'a avutu vreunu resultatu fericitoriu pen-tru poporulu si statulu respectivu. Óre jun'a Romania inca vre se esperiedie acestu adeveru?

Varietati.

Din „Famili'a“ aflámu, cà instalarea ilustr. sale episcopului Ghierlei s'a intemplat in 28 Ianuariu a. c. Sér'a s'a tienutu unu balu in sal'a redutului din Ghierl'a in onórea instalatului, a carui venitu se folosese pen-tru ajutorirea besericeii romane din Candi'a Ghierlei. Ilustritatea sa a fostu gratulatu prin poeme ocazionali din mai multe parti, dintre cari amintimu pre clerulu teneru din Vien'a, si pre tipografii romani din Clusiu dd. Ioanu Dolianu si Iosifu Baritiu.

Iuristulu de la universitatea Vienei, d. Gerasimu Rusu, aduce prin organulu nostru multumit'a cea mai

fierbinte ilustritatiei sale dr. I. Vanci'a, noului episcopu alu Ghierlei, generosului seu binefacatoriu, pentru doue ajutórie capetate la dóue ocaziuni in suma de 40 fl. m. a.

Din Blasiu ni-se scrie, cà tipografi'a seminariului de acolo a trecut in posesiunea seminariului metrop. si suptu directiunea reverendisimului domnu rectoru Gregoriu Mihali. Prefectulu seminariului cl. d. dr. Ioanu Bobu este totodata si prefectulu numitei tipografie. Nou'a directiune a si inceputu reinoirea lucruriloru si unelteloru tipografice. Sperámu, cà on. directiune nu va pregetá a incunoscintiá publiculu curiosu mai prelargu despre starea acelu institutu alu clerului, si cà la càtu s'a suitu de la a. 1840 fondulu celu pre atunci de 46.000 flor. m. conv. alu tipografiei? —

Tenerimea romana din Temisiora a datu unu concertu urmatu de balu pentru ajutorarea tenerimei ro-mane stud. lipsite; la concertu intre altele 34 plugari din Chiseteu, suptu conducerea dlui parochu Trifonu Siepetianu, au esecutatu pre note câte-va piese romane. — Asemenea si junimea romanéscá din Pest'a a arangiatu unu concertu urmatu de balu spre ajutorirea juristiloru lipsiti din Pest'a. La concertulu acést'a a cooperatu si renumit'a nóstra artista dsior'a Elis'a Circa.

In Paris sunt 816 diurnale si foi periodice de cu-prinsu diferitu. Catolice bes. 60, dintre cari „Études reli-gieuses“ si „Correspondant“ tienu doue direptiuni in-cát'va opuse: pre cea de antáiu o redigéda partid'a cat. asia-numita ultramontana, pre a dóu'a partid'a cat. nu-mita liberala. In loculu diurnalului besericescu politicu „Univers“ apare acumu „Le Monde“, care apera inte-resele partidei conservative catolice; legitimist'a „Ga-zette de France“ e pre partea susnumitei fóie „Corre-spondant.“ — Protestantice mai interesante sunt: „Re-vue chrétienne“, „Revue de théologie et philosophie chrétienne“ si „Union chrétienne.“ Cea din urma lucra la unirea toturoru secteloru crestine.

Episcopulu rom. c. alu Neutrei, Eugeniu Roskoványi, a conferitu 40,000 fl. pentru sustienerea gimnasiului superioru din Neutr'a, si 50,000 fl. pentru ajutorarea preotímei din díeces'a sa.

Femeile din Portugali'a protestéda energicu in-con-tr'a regimului portugesu, care voesce se introduca case-toríele civile. Organulu regimului „Jornal do Commercio“, vedi bine cà afla numitulu protestu de necuvenintiosu si neonestu.

In Iaintrulu Iaponiei s'au descoperitu districte in-tregi de crestini catolici, cari de 260 ani, adica de la ultim'a persecutiune crudela, n'au mai vediatu nice unu preotu. Celu mai betranu supliniá loculu suflerului, botediá si cetiá dominec'a rogatiuni in comunu, barbati si femei instruáu junimea in catechismu. Trei din crestinií acest'i'a s'au presintatu intru ascunsu preotului, care pe-trecea flot'a francesá, spunendu-i credinti'a si rogandu-lu de ajutoriu. Lucrulu a fostu tienutu pana acum'a ascunsu, cá se nu li-se intemple periculu buniloru cre-dintiosi. Acumu se póte fora periculu tramete unu vicariu apostolicu cu misiunari, si tractatulu mariloru poteri incheiatu nu demultu cu acele tieri va abate orice periculu.